לבוש ושרשו מאור הכתר כנ"ל. אמנם מצד שהיא בחי' תשבע"פ נק' בית כמו הבית שהוא שומר להאדם ומצילו מן הקור והגשמים או מן החום, כמ"כ שמור זו משנה שמור לנוק' שהוא בבחי' שומר הטוב מהרע ומבררת אותו כמ"ש ותתן טרף לביתה בחכמה יבנה בית חכמות נשים בנתה ביתה עיין ברבות ר"פ שמיני, כי בחכמה דייקא אתבררו. אך עכ"ז הוא ע"י כח המקיף עליון דבחי' בית ובחי' זו בתורה הוא הכל הדבור שמדבר המשנה שהוא בחי' מקיף וכמ"ש ואשים דברי בפיך ובצל ידי כסיתיך, וכמ"ש במ"א ע"פ ביום השע"צ בענין גדול תלמוד שמביא לידי מעשה, וכמ"ש ג"כ בבינונים ספ"ה בשם הפע"ח, ועמ"ש ג"כ מענין הדבור בד"ת בד"ה זאת חקת התורה גבי ושני תולעת. אך להבין מה שאמרו שמור זו משנה דוקא דהיינו תשבע"פ. והענין כי התורה היא להבדיל בין הטמא לטהור. וארז"ל בת"כ ס"פ שמיני צ"ל בין פרה לחמור והלא כבר הם מפורשים. א"כ למה נאמר ולהבדיל בין הטמא ובין הטהור. בין טמאה לך לטהורה לך. בין שנשחט רובו של קנה לנשחט חציו. וכמה הוא בין רובו לחציו מלא שערה עכ"ל, והיינו כי מה שמבואר בתשב"כ שהוא אסור או מותר אין זה צריך לפנים ואינו נק' הוראה כלל בפ"ק דהוריות (דף ד' ע"א) לענין הורו ב"ד משום דזיל קרי בי רב הוא. כי הוראה זהו שייך על דבר שאינו גלוי כ"כ ויש לספק בו ולכן עיקר הוראה זו הוא ע"י תשבע"פ שבה מתברר אף בדברים המסופקים מהו אסור ומהו מותר וההוראה הוא הבירור וזהו דשמור זו משנה. והנה בגשמיות ההבדלה הוא כפשוטו שלא יאכלו האיסור. אך ההבדלה ברוחניות הוא כי ידוע שכל דבר איסור מה שהוא אסור על האדם יש לו שרש ומקור למעלה בקליפות. ולכן ארז"ל העובר עבירה אחת קונה לו קטיגור אחד, וע"י זה שאומר שהוא אסור ופסול וכיוצא הוא מבטלו ומורידו מגדולתו כי באמת הרע מצד עצמו היה כלא היה רק בבחי' חוצפא אם תגביה כנשר כו' וע"י המבטשין יפלו ויתפרדו כל פועלי און. והנה בחינה זו הוא בחי' מל' מתניתא מלכתא שגוזר כך וכך כו'. ולכן התשבע"פ בבחי' זו שנקראת בית היא בחי' שומר להלבושים הנעשים ממעשה המצות. והענין כי המצות עצמן אף ששרשן בכתר והוא בחי' הרצון אשר במצוה אבל גוף הדבר שנעשה בו המצוה הוא מנוגה כמו ציצית מצמר וכיוצא ויש בו טו"ר וצריך בירור והיינו ע"י בחי' מל' ותתן טרף לביתה כו' וגם צריך שמירה והוא בחינת תכלת נהורא תכלא שחפו בו המשכן והוא בחי' בית. ועמ"ש סד"ה מה טובו אוהליך יעקב אוהל נק' דירת עראי בחי' בעלי עסקים שקובעים עתים לתורה פרק אחד שחרית ופרק אחד ערבית משכנותיך נק' דירת קבע כשעוסק בתורה תמיד ועכ"פ נק' התורה דירה ובית שהוא שומר להלבושים, ועמ"ש מענין מקיף דתכלת סד"ה ויקח קרח וזהו למען תירא. כי הנה מתחלה נאמר וזאת המצוה כו' לעשות בארץ. אבל צ"ל ג"כ למען תירא כו' לשמור. ופי' כי לעשות היינו המשכת הכתר ע"י המצות והוא הנק' לבוש כנ"ל והדר לשמור כו' היינו בחי' שמור זו משנה אך אם ה' לא יבנה כו' וצ"ל למען תירא את ה'. ופי' אם ה' לא יבנה בית היינו כי אותיות התורה נק' בית וכמ"ש סד"ה אחת שאלתי מאת ה'. שבתי בבית ה'. וצ"ל בית הוי' דוקא דהיינו כמ"ש ודברי אשר שמתי בפיך וכמ"ש מזה סד"ה ראשי המטות גבי לאמר זה הדבר כו' וזהו תען לשוני אמרתך וכמ"ש ג"כ סד"ה ששים המה מלכות בענין פי' בכל המקום אשר אזכיר את שמי כו' ע"ש, ולהיות כן הוא ע"י למען תירא את הוי' ולא תחללו כו' שלא להיות יש ודבר מפסיק כו' משא"כ התורה שבלי יראה אינו נק' בית ה' כ"א נק' רק תרעא לדרתא (נפ' במה מדליקין דל"א) וזהו כי אורייתא בלא דחילו ורחימו לא פרחא לעילא ואין נעשה כלל הבירור וההבדלה באמרו כשר ופסול. וע"כ אמר למען תירא כו' לשמור וגם כמ"ש במ"א ע"פ השמים כסאי כו' איזה בית אשר תבנו לי שבחי' מקיף עליון דבית הוא הנעשה ע"י כריעות והשתחואות דשמו"ע שהוא בחינת ביטול כו' וזהו למען תירא כו' לשמור כו'. וע' בפ' נח (דף ע"ד א') ע"פ והבית בהבנותו ובפ' וישלח (דף קע"ב) ועמ"ש בד"ה וכל בניך גבי א"ת בניך אלא בוניך:

שמע ישראל הוי' אלקינו הוי' אחד ואהבת כו'. וצריך להבין למה הזכיר ב' פעמים הוי'. ועוד למה הפסיקו אכנה"ג בין אחד לואהבת בשכמל"ו. וגם צריך להבין פי' שמע שהוא לשון אסיפה מלשון וישמע שאול את העם וגם לשון הבנה והנה ואהבת הוא לשון ציווי וגם לשון עתיד פי' שאומר הכתוב שכשיעמיק בדעתו ויבין שהוי' אחד יבוא לבחי' ואהבת לשון עתיד בכל לבבך בשני יצריך. שאפילו היצה"ר הוא נכנע ובטל לגבי אהבת ה'. והנה כל אחד ואחד אומר ב' פעמים בכל יום קריאת שמע שחרית וערבית ואעפ"כ אינם מגיעים לבחי' ואהבת. אך הענין הוא כי הנה כתיב ראה נתתי לפניך היום את החיים וכו' ובחרת בחיים לאהבה את הוי' אלקיך בכל לבבך כי הוא חייך, היינו כל אחד ואחד שרוצה לעבוד ה' צריך לידע בתחלה הבחירה שלו. ולכן כתיב ובחרת בחיים*. וצריך להבין מי הוא שאינו רוצה לבחור בחיים והלא כל או"א אוהב חיים. ואדרבה מי שאוהב חיים הוא אדרבה אוהב ההיפוך דהיינו תענוגי עוה"ז. ואיך כתיב ובחרת בחיים לאהבה את הוי' אלקיך והלא היצה"ר אוהב את החיים. אך צריך לידע מה נק' חיים הנה כתיב ויאמר אלהים יהי רקיע וכו' ויהי מבדיל כו' ויעש אלקים את הרקיע ויבדל בין המים אשר מתחת לרקיע ובין המים אשר מעל לרקיע. וצריך להבין למה שינה במאמר זה יותר מבשאר מאמרים* שנאמר ענין הבדלת הרקיע שני פעמים ויהי מבדיל ויבדל. אך הנה מבשרי אחזה אלוה למשל כל החיות שבאדם נמשך מהלב דהיינו עד"מ התהוות הקול והדבור הוא שנמשך מהלב להריאה ומהריאה לקנה וזהו קול ודבור שיוצא מהם וגם אפילו המוח מקבל חיות מן הלב שעולה מן הלב למוח לחשוב ולהרהר והנה זהו בחי' המשכת חיות רוחני מהלב שיומשך מזה הדבור והמחשבה וכן נמשך ג"כ מהלב חיות גשמי לכל האברים והוא דם הנמשך מהלב לכל האברים ומזה נעשה גידול הבשר ודם זה נעשה מהמאכל שמתברר בקיבה וכבד והמובחר עולה ללב והפסולת יוצא דרך בני מעיים לחוץ. וכל זה הוא מתחלק על ידי הפרסא שמפסקת דהיינו חצר הכבד שהוא המבדיל בין אברי הנשימה לאברי המזון. כך ממש בנמשל כביכול הנה כתיב צור לבבי שכללות החיות נמשך ממנו ית' כדכתיב ואתה מחיה את כולם והנה יש גם כן ב' בחי' השפעות. הא' הוא הנקרא בחי' מים עליונים הוא תענוג עליון אז תתענג על ה'. והב' הוא מים תחתונים הם הפסולת תענוגי עוה"ז שנמשכים ע"י הפרסא ורקיע המבדיל בין מים עליונים למים תחתונים וזהו ובחרת בחיים העליונים שהוא בחי' עץ החיים ותענוג עליון ולמאוס בתענוגים גשמיים שמבחי' מים תחתונים עה"ד טו"ר. אך איך יוכל להגיע לבחי' זו הוא ע"י ק"ש שחרית וערבית שמע הוא שם ע' רבתי. ע' הוא ז' מדות לך הוי' הגדולה והגבורה כו' ז' מדות כל אחד כלול מעשר ושם הוא אותיות מהמדות [כמ"ש בד"ה השמים כסאי] שהוא הארה הנמשך ומתפשט להוות יש מאין דהיינו ששמו ית' מחיה בעצמו דהא כי נשגב שמו לבדו כתיב ששמו הוא נשגב הודו על ארץ ושמים שאפי' על ארץ ושמים אינו אלא הודו זיו הארה מהאותיות והוא בחי' בדבר ה' שמים נעשו שיש בו התחלקות הזמן. דהיינו ביום א' יהי אור. ביום ב' יהי רקיע ובטובו מחדש בכל יום תמיד מעשה בראשית. והענין הוא כך שבכל יום ויום מתגלה דבר יום

שו"ה בענין — בבינונים: ואוצ"ל: בסש"ב.

שו"ה לבבך — לעבוד: בבוך 633: לעבוד את.

*) עיין בהוספות.

ביומו היינו בחי' האותיות והדבור הנמשך מבחי' המדה שביום ההוא דהיינו ביום א' נמשך אותיות יהי אור מבחי' מדת החסד. ביום ב' יהי רקיע וכו'. ויום שבת הוא חוזר למקורו כמו שהיה, כמשל אדם שהוא מחשב או מדבר וכשיכיל מדבורו או ממחשבתו חוזר למקורו הראשון. כך כביכול אצלו יתברך נק' שבת להוי' אלקיך. ופי' ישראל הוא ישראל עלה במחשבה וכשמתבונן שהוי' אלקינו שם הוי' הוא בחי' צמצום והתפשטות והמשכה והוא להיות אלקינו בחי' מחשבה עילאה להיות התהוות נש"י שנתהוו מבחי' מחשבה עילאה שהוא גבוה יותר מבחי' הוי' אחד שהוא צמצום והתפשטות והמשכה להיות בחי' דבור שמזה שרש התהוות ז' רקיעים והארץ וד' רוחות העולם הנרמזים בחי"ת ד' דאחד. וכנ"ל במשל מהלב נמשך חיות לדבור וגם למוח לחשוב ולהרהר והרי המשכה לבחי' מחשבה הוא גבוה יותר כו' וזהו שנאמר ב' שמות הוי', וכך יובן ג"כ למעלה שפי' הויה אלקינו היינו נש"י עלו במחשבה הוא גבוה יותר מבחי' ההמשכה דבחי' דבור ואפילו מבחי' מלאכים וברוח פיו כל צבאם כו' והענין שבחי' הוי' אחד אין נופל לשון אחד כ"א בהשתלשלות בחי' שמים וארץ כו' שהם בחי' ששה קצוות רוחניים וגשמיים כו' והוא ית' אחד בהם לפי שהם בטלים אליו ית' [וכמ"ש בפרשה בהעלותך וע"פ וארא] אבל בחי' הויה אלקינו הוא המשכה מבחי' יחיד שהוא ית' יחיד ומיוחד והוא לבדו הוא וכמאמר זרע יצחק יחידו שהוא בחי' חיי החיים שלמעלה אפילו מבחי' חיים הרוחניים שהוא בחי' ואתה מחיה את כולם בחי' ואתה אותיות הדבור מא' עד ת' וה' מוצאות הפה. וזהו מכלכל חיים. וכמאמר יחיד חי העולמים מלך שהוא ית' יחיד ומיוחד וחי העולמים אינו אלא מבחי' מלך כו' וזהו כי עמך מקור חיים. וכשמתבונן בזה שהוי' אלקינו בחי' יחיד ממש וכמ"ש אחת היא יונתי אחת היא היינו מה שהנשמה נק' יחידה ע"ש שמקבלת מבחי' יחיד. וע"י התבוננות זו ממילא יבא לבחי' ואהבת את הויה אלקיך ממש בכל לבבך בבחי' יחידה שבנפש שבכל ניצוץ האדם כביכול ישראל עלה במחשבה. וע"ז אמר משה רבינו עליו השלום ונשב בגיא מול בית פעור כשהזהיר על משנה תורה אמר שיהיה מול בית פעור ופעור הוא שם ע"ז שרצו להמשיך החיות מלמעלה למים התחתונים שהוא תענוגי עוה"ז, וכענין בן סורר זולל וסובא שבתורה פ' כי תצא לכן היו מתריזין עצמן להמשיך הפסולת כו' וכמ"ש בע"ח של"א פ"ה. ולכן הזהיר ונשב בגיא מול בית פעור כי גיא היינו בחי' שפלות והכנעה וביטול אליו ית' שהוא מול והיפך בית פעור כי כל איש אשר הלך אחרי בעל פעור השמידו הוי' אלקיך שנעשה מהם כלא היו אבל ואתם הדבקים בה' אלקיכם חיים כו'. ופי' ונשב בגיא י"ל שזהו ענין ק"ש שהיא מיושב וק"ש הוא להיות בחי' ביטול למס"נ באחד. והנה קודם החורבן בית ראשון שהיו נשמות גבוהות היו יכולים להגיע לואהבת ע"י התבוננות לבד שמע ישראל כו' ואהבת. אבל אחר החורבן אינו יכול להגיע לואהבת אלא על ידי בשכמל"ו שהוא קבלת עול מ"ש*. ובזה מתורץ הקושיא דלעיל למה אין כל אחד מגיע לבחי' ואהבת כי כדי להגיע עכשיו לבחי' ואהבת צ"ל ע"י קבלת עול מלכות שמים שזהו ענין בשכמל"ו שהצריכו לומר קודם ואהבת והיינו ענין לאכפיא ס"א דהיינו בטל רצונך ביטול הרצון גשמי הוא בחי' עבודה וקבלת עו"מ ית' דאין מלך בלא עם לשון עוממות שהוא יש ודבר ואעפ"כ מבטל רצונו מכל וכל וכל דבר שאינו בביטול הרצון אינו נק' עבודה כלל (ועמ"ש בפ' שלח ע"פ ועתה יגדל וע"פ כי עמך מקור חיים). וביטול רצון היינו כפשוטו לעשות הפך מה שהלב חומד הן בבחי' סור מרע הן בבחי' ועשה טוב בסור מרע הוא קדש א"ע במותר לך והוא בחי' נדר ואיש כי ידור נדר לה' נדרים סייג לפרישות ופרישות מביא לידי קדושה הוא בחי'

*) עיין בהוספות.

אה"ר בכל לבבך (ועמ"ש ע"פ ראשי המטות כו'), ופעמים נאמר נקיות מביא לידי פרישות, והיינו שקודם החורבן השיגו בחי' נדר (עיין ברע"מ ס"פ יתרו (דצ"א ע"ב) נדר איהו לעילא ואינון חיי כו', וע' מש"ל בפי' חיים), אבל כהיום אנו אומרים בלא נדר. ובבחי' ועשה טוב ההיפוך הוא היינו אינו דומה שונה פרקו מאה פעמים לשונה פרקו מאה פעמים ואחד שהפעם האחד שהוא יותר מרגילותו חשוב ממאה אשר הוא רגילותו. וכן בצדקה שהפרוטה שהוא נותן יותר מרגילותו חשוב ביותר מן הרגילות וזהו קבלת עומ"ש ועי"ז יכול לבוא לבחי' ואהבת ובכל מאדך כי הנה כתיב אור זרוע לצדיק וזרעתיה לי בארץ (ועמ"ש ע"פ בשלח פרעה), וזהו כלל שלא יוכל להשתנות מיש ליש אחר אלא בביטול מהותו כמשל הזריעה שזורעין גרעין אחד אינו צומח עד שנרקב וכשנרקב צומחים ממנו כמה שבלים. כך הוא ממש בנמשל כשמבטל רצונו ואתכפיא סט"א אזי יוכל לבוא לבחי' ואהבת בכל מאדך בחי' אהבה גדולה שאינה יכולה להתקבל בכלי שבחי' בכל נפשך הוא בחי' אהבה שנתקבל במוח שהוא בחי' כלי אבל בחי' ובכל מאדך לא היה בשום כלי אלא הכלי שלה הוא מל' פה ותושבע"פ קרינן לה ונקרא מצות המלך אסור ומותר טמא וטהור כשר ופסול ומתניתא וכו'. וזהו כן יעמוד זרעכם ושמכם זרעכם הוא בחי' אור זרוע אשריכם זורעי כו' ושמכם בחי' ויעש דוד שם קבלת עול מלכות שמים שהוא בחי' הביטול רקיבת הגרעין שע"ז יוכל להיות הצמיחה, (והנה ע"ז נקרא כנס"י בחי' תמתי שממשיכים שגם למטה יהיה הגילוי כמו למעלה. וזהו שכתוב לע"ל ומעין מבית ה' יצא והשקה את נחל השטים שהוא בחי' מים תחתונים שלא יהיו עוד בבחי' ומשם יפרד כו' וכמ"ש במ"א ע"פ ששים המה מלכות כו', והיינו ע"י בחי' עומ"ש ובכל מאדך שהוא בחי' באר מים חיים שנעשים המים בחי' מים חיים ע"י עברם דרך הארץ כו' וכמ"ש פ' חקת ע"פ עלי באר כו' וע"ז נמשך בחי' ומעין יצא כו' והשקה כו'), ועיין מענין פסוק שמע ישראל ברבות ס"פ ואתחנן ויחי פצ"ח ויקרא ס"פ ד'. בשה"ש בפסוק ועלי תשוקתו. באיכה ס"פ נשקד עול. ושם גבי מעשה במרים בפסוק על כן אוחיל לו. ובפסוק חלקי ה'. בקהלת בפסוק יש אחד. ובפסוק מרועה אחד. באסתר בפסוק ישנו עם אחד. וזהו ראה נתתי לפניך היום את החיים ואת הטוב ואת המות ואת הרע ומבואר לעיל דבחי' חיים זהו מה שלמעלה מהפרסא ומות נקרא הפסולת שנתברר מתחת הפרסא. אך הנה הרע הוא מר ממות דהיינו ענין פעור שהיו עושין מהפסולת יש גמור ה"ז רע יותר מעצם הפסולת מצד עצמו*. והנה עד"ז בחי' הטוב הוא למעלה מבחי' החיים וכמארז"ל יפה שעה אחת בתשובה ומעשים טובים בעוה"ז מכל חיי העוה"ב וכתיב כי טוב חסדך מחיים כי חיות כל העולמות הוא רק מב' אותיות בי"ה ה' צור עולמים ביו"ד נברא העוה"ב כו' והם כלא חשובים לגבי מהותו ועצמותו ית' וגם כמ"ש והחכמה תחיה והוא ית' למעלה מעלה מהחכמה חי ולא בחיים כו' וכתיב כי עמך מקור חיים שאפילו בחי' מקור החיים הוא רק עמך טפל ובטל לך כו'. ועמ"ש בפי' ובטובו מחדש בד"ה שחורה אני. וזהו ענין הבדלת הרקיע שנאמר שני פעמים והמשכה זו היא ע"י בכל מאדך כו':

ענין ק"ש אחד ואהבת כו'. וגם ביאור פ' ראשונה בכללה. הנה איתא בת"ז אנת הוא חד ולא בחושבן כו'. וביאור הדבר כי הנה כל ההשתלשלות מעילה לעילה בכל עולם ועולם הם עשר ספירות וכן בנפש האלקית יש ע"ס וכן בנפש החיונית וראשיתן החכמה כו' והנה יש בחי' שהיא למעלה מן החכמה והוא בחי' הרצון העליון כי אית רצון

*) עיין בהוספות.